

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

**Tractatus Exegeticus Ad Librum III. Decretalium Gregorii
IX. Contractus in specie secundum rubricarum ordinem
exponens**

Scharz, Oddo

Salisburgi, 1738

§. V. De Privilegio competentiae Clerico debitori competente.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-63816](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-63816)

tio tam principalis, quam fidejussoria
l. 75. ff. de solut. l. 38. §. 1. ff. de fidejuss. nemo enim apud eundem pro eodem fidejussor esse potest. *l. 34. §. 8. ff. de solut. l. 21. §. 3. ff. de fidejuss.*

40 Rursus tollitur obligatio *interituri*, si nimirum *species* debita fuit, ut, si mihi aliquis promississet equum Bucephalum, isque sine culpa & mora debitoris periisset, debitor ipso jure liberatus est *l. 92. l. 107. ff. de solut. l. 5. ff. de R. C. l. 23. ff. de V. O.* Dixi rei in *specie* debita: nam si *genus* in obligatione est, ejus periculum indistinctè ad debitorem spectat *l. 14. ff. de peric. & commod. rei vend.* quia *genus* perire non solet *l. 11. C. si cert. pet.*

41 Ultima *specie* solutionis *species* est oblatio totius debiti cum consignatione, & depositione congruo loco, & tempore facta. Est verò alia *verbalis*, alia *realis*. *Verbalis* regulariter non sufficit. *l. 72. §. 3. ff. de solut.* nisi res offerenda *immobilis* sit, quia tunc lex ad impossibile non censetur obligare. Oblatio *realis* alia fit intra, alia extra *judicium*. *Extrajudicialis* sine oblatione, & depositione tres præcipuè effectus habet. I. Quod per eam mora debitoris ante litem contestatam commissa purgetur. *l. 91. §. sequitur ff. de*

V. O. secus, si post litem contestationem commissa esset, tunc enim oblatione *judiciali* opus esset, ut mora *judicialiter* commissa, *judicialiter* quoque purgaretur *arg. l. 35. ff. de R. J.* II. Quod constituat in mora eum, qui oblatum non accipit, quia ultima mora nocet. III. Quod impediatur *cursum usurarum*, quando *usuræ* nondum sunt inchoatæ, secus oblatio cum depositione requireretur. Oblatio *realis judicialis* ultra *insinuatos* effectus etiam causat in debitore actionem *pigneratitiam* ad repetendum pignus contra creditorem *l. 9. §. fin. ff. de Pignerat. act.* *Realis* denique cum oblatione & depositione facta plenissimæ solutionis effectum habet. *l. 9. C. de solut.*

42 Porro, quia omnis obligatio tollitur vel ipso jure, vel ope *exceptionis*: ipso jure, cum nullum obligationis vestigium remanet, ut constat ex dictis: Ope *exceptionis* quando obligatio secundum se quidem manet, sed effectus impeditur, & ope *exceptionis* eliditur, ideò etiam *exceptiones* effectum solutionis habent, & ad modos tollendæ obligationis referuntur. Tales *exceptiones* sunt pacti *de non petendo, jurisjurandi, rei judicatae, transactionis, Prescriptionis* &c.

§. V.

De Privilegio competentie Clerico debitori competente.

SUMMARIUM

43. Privilegium competentie quid sit? 44. Bæbmerus hoc beneficium ex cap. 3. h. t. erui non posse ostendit. 45. Contrarium ostenditur. 46. Gaudent hoc beneficio Clerici etiam in Minoribus, modo cœlibes fuerint. 47. Statum paupertatis sue summariter docere debent. 48. Casus enumerantur, in quibus hoc privilegium cessat. 49. Cui renunciare nequeunt, expressè 50. Bene verò tacite.

In-

43 **I**nter alia Privilegia, quibus Clerici pro eminentiore & sanctiore præ Laicis status conditione à jure condecorati sunt, & quæ à nobis in *lib. 2. tit. 2. §. 7. tit. 4. §. 2. lib. 3. tit. §. 4.* ex parte jam explicata fuere, illud quoque speciali nota dignum est, quod vocamus Privilegium *competentia*, quo Clerico debitori succurritur, ut creditoribus suis plus solvere non teneatur, quam quod sibi salva congrua sua sustentatione superat. Deducunt hoc Privilegium DD. orthodoxi ex famoso illo *cap. Odoardus 3. h. t.* ubi statutum fuit, quod Clericus obærat, si non habeat, unde satisfaciatur creditoribus, propterea excommunicari, aut in carcerem mitti nequeat, cautionem tamen idoneam, quæ fieri solet per pignora, vel fidejussores *l. 59. §. fin. ff. Mand.* aut in horum defectum *juratoriam* præstet, ut, si ad pinguiorem fortunam pervenerit, creditoribus ex æquo satisfacere velit. Unde interpretes ad *d. cap.* commentantes inferunt, Clerico debitori id beneficium debere competere, ut ad plus, quam facere possit deducto eo, quo ad congruam sustentationem suam opus habet, neutiquam teneatur, cum probrosum foret, totique statui Clericali ignominiosum, mendicare, & ostiatim stipem rogare *cap. 23. dist. 93.* maxime cum milites sæculi isthoc beneficio gaudeant, ut non in plus conveniri possint, quam facere queant *arg. l. 6. ff. de re judic.* quibus utique deteriores non debent esse milites Christi *cap. 18. C. 23. Q. 8. V. Fagnan. ad d. cap. 3. num. 19. Grananieto ad idem cap. n. 2.*

44 Bohmerus ad *b. tit. §. 29.* agnoscit quidem hoc Privilegium multa niti æquitate, ipsoque usu stabilitum, ac in

foris quoque protestantium civitate donatum esse, id tamen ex dicto *cap. 3. h. t.* probari, aut erui posse, rotundè negat. Si dicendum (inquit *§. 24.*) quod res est, facilius erit, oleum ex pumice extorquere, quam ullum Clericis Privilegium ex hoc textu tribuere. Tenor quippe *cit. cap. 3.* sic habet: Odoardus Clericus proposuit, quod, cum P. Clericus, D. Laicus, & quidam alii ipsum coram Officiali Archidiaconi Rhemensis super quibusdam debitis convenissent, idem in eum recognoscentem hujusmodi debita, sed propter rerum inopiam solvere non valentem, excommunicationis sententiam promulgavit &c. Mandamus, quatenus si constiterit, quod prædictus O in totum, vel pro parte non possit solvere debita supradicta, sententiam ipsam sine difficultate qualibet relaxetis, recepta prius ab eo idonea cautione, ut, si ad pinguiorem fortunam devenerit, debita prædicta persolvat. Ex quo textu nihil juris singularis Clericis assignari sic ostendit. Quod pro debito ait (*§. 24. h. t.*) in casu inopiæ Clerici excommunicari nequeant, juris communis est, & in laicis quoque obtinet, ut patet ex *cap. 5. de Usuris*, ubi Pontifex foeneratores usurarios, si non habent in facultatibus, unde solvant, prohibet ulla pœna mulctari, cum eos nota paupertatis evidenter excuset. Deinde in *cit. cap. 3.* minime asseritur, Clericos ob debitum capi, aut aliter molestari non posse. Et si vel maxime (inquit *§. 25.*) id ipsum Pontifex supposuisset, nihil aliud, quam commune beneficium Odoardo applicuisset, scilicet *cessionis bonorum*, cujus causa carcer evitatur *l. 1. §. 5. C. qui bon. ceder.* sed hoc rursus non est aliquod jus, vel beneficium singulare, quia etiã

laicis debetur. Denique (pergit in *cit. §. 25.*) de beneficio *competentia* nulla prorsus in hoc textu fit mentio, quod sane Pontifex non prætermisisset, si ejus mens fuisset, Clericis illud indulgere, cum nunquam à Pontifice omittatur occasio, qua Clericis nova indulgere possit privilegia. Non fuisse autem hanc mentem Pontifici vel ex eo etiam liquet, quod in *cap. 2. & 3. de fidejuss.* dum rursus occasionem habuisset, illud Clericis tribuendi, si voluisset, simpliciter ordinavit, ut reditus beneficiorum in solutionem debitorum convertantur, nulla facta mentione alicujus privilegii, quo Clerici immunes præstentur, ut contra eos tantum facienda sit executio, *in quantum facere possunt*. Cum ergo ex *hoc cap.* nulla exceptio, sive jus aliquod privilegii erui possit, recta ratio, inquit, & bonæ interpretationis regulæ suadent, ut regulæ tamdiu sit standum, donec probetur exceptio, quam legislator expressè addere debet, cum non præsumatur. Quin & illud argumentum, quod nostri interpretes à milite terrestri, ad milites cœlestes (scilicet Clericos) faciunt, insigni laborare vitio scribit Bœhmerus *§. 28. bic.*) Nam, quicumque in uno, vel altero comparantur, non plane iidem sunt censendi, nec iisdem ubique debent gaudere juribus. Præterea *beneficium competentia* est *jus singulare*, quod interpretationem *extensivam* non admittit, nec ad alias personas extendi potest, quam quibus leges indulgere.

45 Fateor, adductas rationes, sicut alia Bœhmeri omnia, sub schemate veri se commendare: quod si tamen textus *cit. cap. 3.* accuratiori trutina expendatur, facilius erit ex pumice oleum, quam ex

Bœhmeri argumentis veritatem elicere. Quod laici æque, ac Clerici debitores pro eo, quod solvendo non sint, ut excommunicari non debeant, adeoque hoc jus non esse singulare, ac peculiare Clericorum beneficium, ultrò damus; sed de hoc puncto non est quæstio, in *cit. cap. 3. b. t.* agitur quidem ibidem de Clerico propter debita excommunicato, quem Pontifex relaxato vinculo jubet restitui, non ex communi jure (ut Bœhmerus sibi persuadet) quod debitores, quos inopia ad solvendum impotentes reddit, excommunicari nequeant, sed ex jure prorsus singulari, & privilegiario, quo Pontifex Clericos debitores ad inopiam redactos ibidem afficere voluit. Casus Capituli erat iste. Clericus quidam super delicto coram Archi-Diacono Remensi à creditoribus conveniebatur; conventus delictum non inficiatus est, sed, ut ait textus, *idem recognovit*, solutionis tamen in præsens faciendæ ex statu inopiæ, in quem delapsus esset, impossibilitatem ostendit, qua tamen legitima excusatione non obstante Archi-Diaconus in hunc Clericum debitorem sententiam excommunicationis promulgavit. Non utique tam simplicem judicem hunc fuisse credamus, ut excommunicaret, quem contumacem non invenit? sed quomodo contumax iste Clericus haberi potuit, qui debitum recognovit? verosimile est, quod jussus *cedere bonis*, imperio jus dicentis non paruerit, sicque tanquam contumax censuræ suppositus fuerit. Cum igitur Clericus inique se excommunicatum causatus, querelam hanc ad Pontificem detulisset, tale rescriptum impetravit, ut, si constiterit, quod in-
præ-

præsentiarum nec in totum nec pro parte debita exsolvere possit, vinculum excommunicationis ei ocyus relaxetur, ipse vero, præstita idonea cautione se obliget, quod, si ad pinguiorem fortunam pervenerit, creditoribus ex æquo satisfacere velit. Jam Bœhmere, ipse confidera, an non ex hoc textu satis clare pateat, Clericum debitorem, ut bonis cedat, non esse compellendum, adeoque quoad hoc speciali privilegio munitum, & quod insimul non usque ad saccum, & peram excutiendus sit, sicque *competentia* beneficio gaudeat, itidem ex hoc textu liquere animadvertes, cum dicat Pontifex, satis esse, si Clericus, qui nec *pro parte* debitum expungere valet (id quod tamen facere semper posset, si bonis cederet) cautionem offerat idoneam, aucta rei familiari creditoribus se satisfacturum; unde Interpretes nostri omnes ex hoc textu bene collegerunt, Clericum debitorem in plus non posse obligari, quam quod deducta congrua sustentatione facere potest. Quod verò Pontifex in *cap. 2. § 3. de fidejuss.* beneficii *competentia* non meminerit, tuæ opinioni, Bœhmere, nihil adjicit, sufficit, quod illud beneficium ibidem non excluderit. Per hoc enim, quod ex redditibus Clerici debita exsolvi jusserit Pontifex, non inferitur, quod ipsum ita emungi voluerit, ut nequidem tot proventus relinquerentur, qui Clericalem honestatem decenti sustentationi sufficiant, cujus equidem tam dicti Pontifices, horum Canonum conditores, quam eorum antecessores semper primam rationem habuerunt. Quod verò etiam illud argumentum, quod nostri Interpretes à militia *sagata ad togatam*, vel po-

tius à *profana ad sacram* ducunt, explodas Bœhmere, vitio tibi nemo habet, quia sacra nostra militia in tuo cerebro locum religiosum non invenit. Id verò tuæ prudentiæ vitio damus, quod verba Enenckelii de *Privileg. jur. civil. lib. 2. cap. 4. num. 42.* à te adducta, male captes, non negat laudatus Author, posse privilegia uni certo ordini concessa, ad alium extendi, ubi omnimoda rationis identitas id suadet, sed hoc duntaxat improbat, quod aliqui non ita magna ratione moti (sunt ejus verba) *privilegia omnia, etiam quæ consideratè, & determinatè maximè circumscripserunt Principes, ex uno genere in aliud diversum transferunt.* Quam translationem temerè nostri non faciunt, quando beneficium *competentia* militibus *profanis* in *l. 6. princ. § l. 18. ff. de re jud.* concessum, etiam militibus *cœlestibus*, sive Clericis attribuunt, maximè cum isthoc beneficium pluribus aliis personis, quibus peculiaris cujusdam reverentiæ respectus debetur, ut parentibus, marito, patrono &c. concedatur, ut pluribus perhibet Gonzalez ad *cap. 3. h. t. num. 8. & seqq.*

Gaudent hoc *competentia* beneficio ⁴⁶ non tantum Clerici in *Majoribus* ordinibus constituti, sed etiam in *Minoribus* (quod rursus est contra Bœhmerum hic §. 30.) modo requisita à Concil. Trid. *sess. 23. de reform. cap. 6.* præscripta habeant & *primam tonsuram*, vel *Minores Ordines* non omnino otiosos gerant. Imò, quod Clerici cœlibes, etsi alia requisita Concil. Trid. non habeant, habitum tamen Clericalem deferentes privilegio *competentia* gaudeant, præter Fagnanum, Antonellum, Pignatellum, & alios tenet Rota in *re-*
cent.

cent. part. 18. decis. 279. & ita decimum à Congregatione Concilii fuisse refert Eminent. Vincent. Petra tom. 4. Comment. ad constit. Apostol. pag. 459. num. 45. § 2. seqq. quo tamen privilegio non fruuntur Clerici conjugati, licet privilegio fori, & canonis muniti sint, Rota part. 15. in recent. decis. 207. Petra l. cit.

47. Ad hoc autem, ut privilegium hoc efficaciter Clericis competat, summarie saltem probare tenentur paupertatem, & impotentiam suam, v. g. ex notoria tenuitate suorum reddituum, vel ex aliis conjecturis, de quibus consulendus Mascard. de Probat. Conclus. 1154. Vid. Riccius in praxi resolut. 245. n. 2. § resolut. 257.

48. Sunt porro quidam casus, in quibus se Clerici beneficio competentia tueri nequeunt, quos Gonzalez ad c. 3. h. t. n. 16. & alii enumerant, videlicet, si Clericus neget se debitorem. Riccius in praxi resolut. 258. si dolose cum creditore versetur, laicum se fingens. Guttierrez de jurament. part. 1. cap. 17. num. 20. nam qui negat qualitatem personæ suæ, propter quam illi conceditur privilegium, merito illud amittit. l. 1. C. ad SC. Maced. l. 2. § 3. C. si minor se major. si bona sua abscondit, ne ex iis debitum solvatur, tunc enim & excommunicari, & incarcerari potest, dum solvat, arg. l. 63. §. 7. l. 68. §. 1. ff. Pro soc. l. 18. §. 1. ff. solut. matrim. Molin. tract. 2. disput. 571. n. 11. si suspectus de fuga sit, tunc enim auctoritate Judicis Ecclesiastici capi, & in carcerem conjici potest, dum solvat, vel caveat. Covarruv. Var. resolut. lib. 2. cap. 1. n. 9. Molin. d. loc. n. 22. Barbof. ad cap. 3. h. t. n. 10. si luxuriose vivendo bona

sua consumat, quia hoc beneficium tantum datur illi debitori, qui sine culpa sua ad paupertatem reductus est. Barbof. d. l. num. 16. quod tamen ita limitat P. Pirhing. h. t. n. 33. ut talis Clericus incarcerari quidem, vel per centuras ad solutionem adigi, non verò propter hoc omnibus bonis cum dedecore status Clericalis exui valeat, ne factum delinquentis ad Ecclesiam extendatur contra l. 155. ff. de R. J. Item cessat, si creditor sit pauperior debitor Clerico Barbof. ad d. cap. n. 7. Fagnan. num. 20. & denique, si Clericus non actione personali, sed reali convenitur; nam beneficium hoc est personale. Barbof. num. 20. Fagnan. num. 52. aut, si conveniatur ratione depositi, quod penes se habet. Barbof. num. 13. Fagnan. num. 54.

Quæres: An Clerici beneficio competentia renuciare valeant? Ita quidem videtur Boehmero, ad illam rationem, quam nostri in contrarium allegant, quod scilicet talis renunciatio causans mendicitatem cederet in opprobrium status Clericalis, in cujus præjudicium renunciatio facta non tenet, ita respondentem §. 35. h. tit. Nescio, an unius, alteriusve Clerici inopia toti Ordini opprobrium adferat. Ita est, nescis omnino, non tamen ignorantia, quæ te excuset, quia affectata est. Numquid splendida quædam familia erubesceret, si vel unum de suo sanguine, mendicare videret? Nec verum est, quod asseris, quod, si hoc privilegium (ut quidam volunt) toti Ordini Senatorio concessum esset, eidem ab uno vel altero senatore renunciari possit. Quod militi fas sit renuciare huic privilegio, male ex l. penult. C. de Pact. probare con-

contendis, non enim in illa lege agitur de privilegio publico, sed tantum personæ concessio, quod etiam in Clerico admittimus, ut, si privilegium Clero certæ Provinciæ concessum sit, ut alibi ad solutionem cogi non possit, valebit huic Clericus renunciare, quia tantum respicit personas *cap. 17. de for. compet.*

50 Interim non diffitemur, Clericum beneficio *competentiæ* posse *tacite* renunciare, per actum nimirum contrarium negando debitum, aut nolendo

præstare cautionem de solvendo, cum ad pinguiorem fortunam pervenerit, sicut in simili tacite renunciare potest privilegio *fori*, si scilicet habitum Clericalem deponat, & ut Laicus incedat secundum *Trid. Sess. 23. de Reform. c. 6.* Ratio autem cur hic plus possit renunciatio *tacita*, quam *expressa*, hæc redditur à P. Wiestner ad *h. t. num. 29.* quod *tacita* vim ex dispositione juris habeat, *expressa* verò ex voluntate Clerici, unde illa jure sustinetur, sicut hæc posterior jure destituitur.

TITULUS XXIV.

De Donationibus.

HAstenus de illis contractibus actum est, qui vel paciscendum utrumque, vel alterutrum certis quibusdam quasi vinculis ita ligatum tenent, ut citra alterius injuriam alter ab hoc nexu se sua sponte solvere nequeat, qui propterea contractus *onerosi* audiunt. Succedit jam *Donatio*, quæ, quod nulla lege, aut homine cogente fiat, *l. 29. ff. de Donat. negotium* merè *gratuitum* (saltem si ejus initium spectetur) dicitur.

§. I.

Quid, & quotuplex sit Donatio?

SUMMARI A.

1. Donatio describitur.
2. Quam aliqui contractibus accensent.
3. Nos meliori fundamento negamus.
4. Ad textus oppositos respondemus.
5. 6. Reliquæ particule datæ definitionis explanantur.
7. Donatio regulariter non præsumitur.
8. Donatio alia est inter vivos, alia mortis causâ.
9. Alia perfecta, alia imperfecta, ad quam potiores Donationum species reducuntur.

Donatio sic dicta à dono, quasi *doni datio* *l. 35. §. 1. ff. de mort. caus. donat.* communiter descri-

bitur, quod sit actus, quo liberalitatem nostram erga alterum acceptantem exercemus.

(N n)

Di-